

خرید راهبردی خدمات سلامت

جلد دوم

بارویکرد جامع به خرید راهبردی دارو

پیوند باستانی

سیدمصطفی حکیم

مرکز مطالعات و
پژوهش‌های اسلامی
انقلاب اسلامی

انتشارات علمی و فرهنگی

۱۳۹۶

خرید راهبردی خدمات سلامت

جلد دوم

بارویکرد جامع به خرید راهبردی دارو

نویسندگان: پیوند باستانی و سیدمصطفی حکیمزاده

چاپ نخست: ۱۳۹۶

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

حروفچینی و آماده‌سازی: انتشارات علمی و فرهنگی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر علمی و فرهنگی کتیبه

حق چاپ محفوظ است.

مرکز مطالعات و
پژوهش‌های بنیادی
انقلاب اسلامی

نشریات علمی و فرهنگی

اداره مرکزی و مرکز پخش

خیابان نلسون ماندلا (۱۵)، بهارراه حقانی (جهان کودک)، کوچه کمان،

پلاک ۲۵؛ کدپستی: ۸۶۳۱۳-۱۷؛ صندوق پستی: ۹۶۴۷-۱۵۸۷۵

تلفن: ۰۷۰-۴۵۶۹-۸۸۷؛ فکس: ۸۸۷۷۴۵۷۲

تلفن مرکز پخش: ۲۹-۸۸۶۶۷۲۸؛ تلفکس: ۴۵-۸۸۶۷۷۵۴۴

www.elmi-farhang-i.ir info@elmifarhangi.ir

www.ketabgostarco.com info@ketabgostarco.com

عنوان و نام پدیدآور: خرید راهبردی خدمات سلامت/ سید مصطفی حکیمزاده، پیوند باستانی؛ [برای] مرکز

مطالعات و پژوهش‌های بنیادی انقلاب اسلامی.

مشخصات نشر: تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ج ۲.

شابک: ج ۲: ۵-۳۶۵-۲۳۶-۶۰۰-۹۷۸ دوره: ۳-۳۹۸-۲۳۶-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: نویسندگان جلد دوم: پیوند باستانی و سیدمصطفی حکیمزاده.

یادداشت: کتابنامه.

مترجمان: ج ۱. ادبیات و مبانی نظری، مطالعات تطبیقی. — ج ۲. با رویکرد جامع به خرید راهبردی دارو.

موضوع: اقتصاد پزشکی Medical economics سلامت پروری Health promotion

موضوع: بیمه درمانی Health insurance سیاست دارویی Pharmaceutical policy

موضوع: بهداشت — مدیریت Health services administration

موضوع: سیاست پزشکی Medical policy

شناسه افزوده: باستانی، پیوند، ۱۳۵۸ -

شناسه افزوده: حکیمزاده، سیدمصطفی، ۱۳۶۲ -

شناسه افزوده: مرکز مطالعات و پژوهش‌های بنیادی انقلاب اسلامی

شناسه افزوده: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی Elmi - Farhangi Publishing Co.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۵ ر/۴

رده‌بندی دیویی: ۳۳۸/۴۷۳۶۲۱

شماره کتابشناسی ملی: ۴۵۸۵۰۰۹

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	مفت
فصل اول: کلیات و مفاهیم پایه.....	۱
فصل دوم: تأمین مالی خدمات سلامت.....	۲۱
فصل سوم: جمع‌آوری منابع.....	۲۵
فصل چهارم: تجميع منابع و انباشت ريسک.....	۳۹
فصل پنجم: تخصیص منابع و خرید خدمات سلامت.....	۴۵
فصل ششم: خرید منفعل در برابر خرید راهبردی.....	۵۳
فصل هفتم: مدل‌های خرید راهبردی.....	۵۹
فصل هشتم: سازمان‌های خریدار خدمات سلامت.....	۸۹
کتابنامه.....	۱۰۱

پیشگفتار

با نام آن که جان را فکرت آموخت

امروزه تأمین اجتماعی به عنوان یکی از ضروریات توسعه اقتصادی و تحقق عدالت اجتماعی در کشورها شناخته می‌شود. حمایت از نیروی کار فعال و تأمین آتیه ایشان از طریق حمایت‌هایی چون بازنشستگی، ازکارافتادگی و تأمین آتیه ازسندگان از وظایف حاکمیتی بوده که سازمان‌های بیمه‌ای و تأمین اجتماعی عهده‌دار آن شده‌اند.

از سوی دیگر، بر اساس قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، تأمین اجتماعی هم یک زمینه و بستر اصلی شکل‌گیری و اجرای حرکت‌های معطوف به توسعه است و هم یکی از اهداف توسعه می‌باشد. در واقع، از جمله هدف‌های اصلی توسعه‌دهی کشور، تحقق نظام‌های رفاه و تأمین اجتماعی فراگیرتر، کامل‌تر و مکمل‌تر است. این موضوع در قانون اساسی در اصول متعددی از جمله در اصول ۳، ۲۱، ۲۹ و ۳۰ مورد توجه قرار گرفته است. در این اصول، پی‌ریزی اقتصاد صحیح و عادلانه طبق ضوابط اسلامی جهت ایجاد رفاه و رفع فقر و برطرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه‌های تغذیه، مسکن، کار، بهداشت و تعمیم بیمه، توجه به مقوله حمایت از مادران و کودکان بی‌سرپرست و ایجاد بیمه خاص بیوگان و زنان سالخورده و بی‌سرپرست، برخورداری از تأمین اجتماعی از نظر بازنشستگی، بیکاری، پیری، ازکارافتادگی، بی‌سرپرستی، درراه‌ماندگی، حوادث و سوانح، نیاز به خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت‌های پزشکی مورد تأکید قرار گرفته است.

در حال حاضر، نظام تأمین اجتماعی در کشور ما در برگیرنده نهادها، سازمان‌ها و صندوق‌های متعددی است که هر کدام در یکی از حوزه‌های حمایتی یا بیمه‌ای فعالیت می‌کنند؛ با وجود این، آمارها گویای این است که درصد قابل توجهی از جمعیت کشور هنوز از خدمات بیمه‌ای یا حمایتی مناسبی برخوردار نیستند. با وجود تلاش‌های فراوانی که در سه دهه گذشته صورت گرفته است، هنوز بخشی از نیروی کار، زنان و کودکان بی‌سرپرست، بیکاران و... از خدمات نظام تأمین اجتماعی برخوردار نبوده یا خدماتی که ارائه می‌شود نیازهای آنان را کفایت نمی‌کند.

رسان دیگر، تجربه‌های جهانی نشان می‌دهد که اصلاحات نظام اقتصادی کشورها، به طور اجتناب‌ناپذیری سامدهایی چون گرانی، بیکاری، کاهش درآمد، بی‌ثباتی شغلی و... را به همراه دارد که ضرری است برای جبران آن‌ها تمهیداتی اندیشیده شود. این چرخه را کشور ما نیز چند بار تجربه کرده است. جو این مشکلات و چالش‌ها، توجه هر چه بیشتر حوزه تأمین اجتماعی را در برنامه‌های توسعه ضروری می‌سازد.

نکته مهم دیگر، وضعیت صنایع است. در واقع، صندوق‌های بازنشستگی کشور از وضعیت و ثبات مناسبی برخوردار نیستند. رنج قانون با تعهدات بلندمدت، از یک سو میزان بدهی‌های دولت به صندوق‌ها را بالا برده است و از سوی دیگر عوامل تأثیرگذار بیرونی همچون سالمندی جمعیت، رونق کم اقتصادی، فشارهای مضاعف تحریم‌ها و پایین آمدن قیمت نفت و تأثیر مستقیم آن در پروژه‌های عمرانی، بالا رفتن شاخص امید به زندگی، بهبود وضعیت سلامت و بهداشت، کاهش اشتغال و حتی مکانیزه شدن برخی مشاغل دست به دست هم داده تا دخل و خرج صندوق‌های بازنشستگی از حالت توازن خارج شود و نتواند به صورت مطلوب رشد نماید؛ و این به معنی به صدا در آمدن زنگ هشدار جدی برای پایدار ماندن صندوق‌های بیمه‌ای است.

بر اساس آنچه گفته شد، تحلیل دقیق مسائل تأمین اجتماعی و صندوق‌های مرتبط و ارائه راهکارهای مناسب در مسیر تحقق اهداف عالیه سند چشم‌انداز و عمل به تکالیف قانونی مندرج در اصول قانون اساسی بسیار حائز اهمیت است. در این راستا مرکز مطالعات و پژوهش‌های بنیادی انقلاب اسلامی انجام پروژه‌های تحقیقاتی ذی‌ربط را در دستور کار خود قرار داد و متعاقب آن در چارچوب تفاهم صورت گرفته بین این مرکز و انتشارات علمی و فرهنگی، تدوین و انتشار برخی از یافته‌های این پروژه‌ها به شکل کتب مرتبط برنامه‌ریزی شد که انتشار کتاب حاضر یکی از دستاوردهای این همکاری است.

موضوع این کتاب، خرید راهبردی خدمات سلامت با تمرکز بر موضوع داروست. این موضوع به دلیل نقش اساسی آن در سلامت جامعه از یک طرف و از طرفی دیگر به دلیل

محوری بودن هزینه‌های آن در مخارج دولت، خانوار و نظام سلامت به عنوان عنصری کلیدی در ارائه اثربخش و عادلانه مراقبت‌ها و هزینه‌های سلامت اهمیت دارد.

اشاره می‌شود که چون پرداختن به موضوع خرید راهبردی خدمات سلامت و تبیین مؤلفه‌ها، فرایندها، نقشه راه و... تعیین روش‌های به حداکثر رساندن عملکرد نظام خرید خدمات سلامت، بررسی چالش‌های پیش روی نظام سلامت، همچنین تعیین چگونگی ایفای نقش سازمان‌های بیمه‌ای برای طراحی و اجرای نظام خرید راهبردی در کشور، موضوعاتی بسیار کلیدی و از جمله نکات مهم و مورد نظر برای انجام مطالعاتی کارساز در این مسیر بوده‌اند، پیش از این، طی کتابی که در همین مرکز تدوین و توسط انتشارات علمی و فرهنگی عرضه شد، به ارائه مبانی و دیدگاه‌های غربی در مطالعات تطبیقی خرید راهبردی خدمات سلامت با پاسخ به سؤالاتی در مورد جرایمی و چگونگی هر کدام پرداخته شده است، که آن مطالب به عنوان پیش‌نیازی برای موضوعات کتاب حاضر نیز مطرح قرار دارد.

هرچند مؤلفان محترم بهره‌گیر از توان اساتید و کارشناسان این حوزه حداکثر تلاش خود را برای عرضه کتابی جامع به بار بسته‌اند، اما مطمئناً این دستاورد عاری از نقص و کاستی نیست و انتظار می‌رود صاحب‌نظران گرامر ارائه‌نمایندگان کارشناسان خود ما را در هر چه پربارتر شدن این مجموعه یاری نمایند.

امید است کتاب حاضر اطلاعات مفیدی را در اختیار سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان، اساتید، دانشجویان، مدیران و علاقه‌مندان به حوزه رفاه و تأمین اجتماعی قرار دهد و تلاش مؤلفان محترم و نیز انتشارات علمی فرهنگی در این راه مأجور باشد.

مرکز مطالعات و پژوهش‌های بنیادی انقلاب اسلامی